

5774

Torah from Around the World

Rabbi Jisjmaël zegt: Wees soepel met je meerderen, en geduldig met een jongere, en ontvang iedereen met vreugde.

Pirké Avot 3:12 [Spreeken over de Fundamenten, uitgave Amphora Books]

Sjabbat 14 juni 2014 / 16 siewan 5774: Sjelach lecha, Bemidbar/Numeri 13:1 – 15:41

Tanach: blz. 292 - 300

Haftara : Jehosjoea 2:1-24

Tanach: blz. 432 - 434

Commentaar: rabbijn Fred Davidow, pastoraal werker in het Glendale Uptown Home, Philadelphia, Verenigde Staten

Vertaling: Benjamin Cohen

[Het Engelse origineel](#)

De kleur blauw is sinds Bijbelse tijden kenmerkend voor het Jodendom. In de Tora draagt God de Israëlieten op kleren te dragen met aan elke hoek *tsitsit* [schouwdraden, red.]; in die *tsitsit* moet een azuurblauwe draad worden verwerkt. (Bemidbar 15:37-38) De blauwe kleurstof voor het verven van de wol kwam uit de klier van een slak, die in het ondiepe water voor de kust van Noord-Israël leefde. Het was de meest waardevolle kleurstof ter wereld, want er waren twaalfduizend slakken nodig om 1,4 gram kleurstof te produceren. Vanwege de hoge prijs van deze kleurstof raakte blauw met het koningsschap geassocieerd. Uiteindelijk verdween de blauwe draad uit de *tsitsit*, omdat ofwel het geheime productieproces van de kleurstof verloren ging, of omdat de slakken vrijwel werden uitgeroeid door menselijke hebzucht. Maar de kleur blauw bleef behouden in de strepen op de *talliet*. Om dezelfde reden heeft de vlag van de Staat Israël twee brede blauwe strepen.

De *talliet* wordt alleen gedragen tijdens Sjachariat, de ochtendgebeden, omdat de Tora zegt (Bemidbar 15:39): „Bij het zien van de *tsitsit* zullen jullie worden herinnerd aan alle geboden van de Eeuwige.” De formulering in het Hebreeuws is: „*oe-re’ietem oto*”, wat letterlijk betekent: „Jullie zullen het/hem zien.” In de Oudheid was het tijdens de schemering en 's nachts, in de slecht verlichte huizen en synagogen, zo goed als onmogelijk om de kleur van de blauwe draad gewaar te worden. Dus kon de mitswa om de blauwe draad te zien alleen bij zonlicht worden uitgevoerd.

In het traditionele Jodendom wordt het naleven van vele rituelen bepaald door een specifieke tijd van de dag. De tijdsperiode waarin men 's ochtends het Sjema kan zeggen hangt af van het begin van de dageraad, wanneer het licht van de zon terugkeert. De Tora-verzen waarin de opdracht over de *tsitsit* met de blauwe draad wordt gegeven, is onderdeel van de tekst van het Sjema in de *siddoer* [gebedenboek, red.]. De Talmoed geeft een discussie onder rabbijnen weer over de vraag: Hoe weten we wanneer de nacht eindigt en de nieuwe dag begint, zodat we het Sjema van Sjachariet kunnen zeggen? In Misjna Berachot 1:2 zegt Rabbijn Eliëzer: „De nacht eindigt en de nieuwe dag begint wanneer je het verschil kunt zien tussen een blauwe draad en een paarse draad.” Rabbijn Eliezer zegt daarmee dat de juiste tijd voor het omslaan van de *talliet* is aangebroken, als er voldoende licht is om twee kleuren die naast elkaar in het spectrum liggen, van elkaar te kunnen onderscheiden. Dus schrijft de *halacha* (joodse wet) voor dat we de *talliet* alleen tijdens Sjachariet dragen, tijdens de ochtendgebeden. De *halacha* werd ontwikkeld door de 'linker hersenhelft', dat wil zeggen door het gebruik van logica en analyse.

De *aggada* (verzameling legendes, overleveringen, verhalende interpretaties) maakt gebruik van de 'rechter hersenhelft', waaraan zij gevoelens ontleent; zij biedt ideeën die tot het hart spreken en die ons motiveren om de ethische waarden van het Jodendom na te komen. In het Talmoedgedeelte Berachot 9b wordt een *aggadisch* antwoord gegeven op de vraag wanneer het de juiste tijd is om 's ochtends Sjema te zeggen. Op de vraag: „Hoe weten we wanneer de nacht eindigt en de nieuwe dag begint?” volgt als antwoord: „De nacht eindigt en de dag begint wanneer men een vriend op een afstand van ongeveer 1,20 meter kan zien en herkennen.” Dit is een oplossing die de 'rechter hersenhelft' aandraagt. Het houdt in dat het om meer gaat dan het onderscheiden van de kleur van de ogen van je vriend. Het wijst op de noodzaak om in het gezicht van je vriend de ander te herkennen als iemand met een ziel, als iemand die is geschapen naar het evenbeeld van God, en op de noodzaak om die bezielde ander op een godgelijke manier te behandelen.

Wanneer mensen in slecht gedrag vervallen leven ze – overdrachtelijk gezien - in duisternis. Alleen wanneer een mens ophoudt met slecht gedrag, kan deze helder zien en werken aan het herkennen en bevestigen van zijn/haar vrienden. We moeten allen de gezichten van onze vrienden zien en hen met respect behandelen.